ЛІТЕРАТУРА:

1. Оніщенко Н.М. Категорії «дієвість» та «результативність» як критерії реалізації конституційних положень // Судова апеляція. 2009. № 3(16). С. 10
2. Оленич С. Об'єктивні та суб'єктивні чинники становлення молоді в системі суспільних відносин сучасної України. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка: збірник наукових праць.* № 2(26). 2009. С. 113–117.
3. Механізм соціальної дії та реалізації права. Електронний ресурс. URL http://textbooks.net.ua/content/view/5311/46/
4. Ялі М.Х. Парадигма глобалізації: основні підходи. *Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 123 (частина І).* 2014.С. 62-72 .
5. Ортинська Н.В. Правовий статус неповнолітніх: теоретико-правове дослідження: дис…д-ра юрид.наук. Львів, 2017, 524 с. С. 293
6. Хендель Н.В. Глобалізація і її вплив на здійснення прав людини. Електронний ресурс. URL https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/gosbaokiashchkya-k-ll-vtoyv-ra-iekmfryerrya-tuav-oyueyry/

О.В. Макарова
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри теорії та історії держави і права
НПУ імені М.П. Драгоманова
О.О. Гоцуляк
студентка 3 курсу
факультету політології та права
НПУ імені М.П. Драгоманова
(м. Київ)

ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Поняття булінгу, як повторюваної агресивної поведінки однієї людини щодо іншої з метою заподіяння моральної та/або матеріальної шкоди поширене в усьому світі. Це явище досить часто зустрічається серед дорослих, проте, на жаль, останнім часом швидкими темпами розповсюджується саме серед дітей. Не є винятком і Україна, де за останніми даними ЮНІСЕФ 2018 року близько 67% дітей стають жертвами постійного фізичного і психічного насильства з боку однолітків [1].

Найрозповсюдженішим осередком «зародження» та «розвитку» неприязних міжособистісних відносин є заклад загальної середньої освіти. Саме в них нерідко можна зустріти випадки психологічного, фізичного, сексуального, економічного насильства, що в свою чергу негативним чином позначається на формуванні особистості. Слід зазначити, що конфліктні ситуації відбуваються як серед хлопців, так і серед дівчат. Діти, що стають жертвами постійного цькування зазвичай діляться на дві групи: до перших належать ті, хто не має або втратив авторитет у класі, до другої ж – занадто самовпевнені підлітки з власною точкою зору, які намагаються виділятися з-поміж інших. З одного боку, причиною цього вбачаємо в недосконалості виховання дітей. З іншого, – в недосконалості підготовки вчителів, які не можуть створити сприятливу, психологічно здорову атмосферу в колективі та часто ігнорують «поділ» міжособистісного середовища дітей, що врешті-решт нерідко призводить до булінгу. Ще однією серйозною проблемою, яка перешкоджає своєчасному виявленню випадків цькування, є відсутність педагогічних працівників у

момент вчинення правопорушень або невтручання в конфліктну ситуацію. До того ж, поширеною серед вчителів є думка, що гоніння, сутички, приниження, бійки, конфлікти, боротьба за владу – це один із невід'ємних етапів самоствердження і розвитку хлопців. Важливим завданням перед світовою спільнотою постає знищення загальноприйнятих стереотипів в освітньому просторі.

Що стосується України, то нашій державі необхідно зосередити більше уваги на підготовці педагогічних працівників і розробленні та впровадженні антибулінгових стратегій, моніторингів, програм, перейнявши позитивний досвід іноземних держав. Крім того, доцільним є проведення спеціальних курсів як для педагогічних працівників, так і батьків учнів, адже однією з причин конфліктів в закладах загальної середньої освіти є відсутність комунікації між адміністрацією зазначених закладів, вчителем і сім'єю дитини.

Не зважаючи на те, що вже зроблено перші кроки для зупинення поширення насильства серед дітей і прийнято Закон України від 18.12.2018 року № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», відповідно до якого дане правопорушення тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин, слід також створювати та запроваджувати інші засоби впливу для запобігання випадкам булінгу [2].

В Європі штрафи за психологічне та/або фізичне насильство у закладах загальної середньої освіти не застосовуються. У Чехії, наприклад, є низка превентивних заходів, що впроваджені в освітній процес як обов'язкові. Одним із найважливіших державних осередків виступає інститут шкільних психологів. Оскільки основним способом взаємодії між учнями виступає спілкування, то до першочергових завдань психолога можна віднести спостереження та своєчасний аналіз ситуацій контактування дітей на предмет виявлення ознак булінгу (емоційне приниження, втручання у приватне життя, зверхнє ставлення до оточуючих, образливі жести або нецензурна лексика), проведення позакласних уроків для виховання в учнів поваги один до одного, навчання коректно висловлювати свої думки без жорстокості, агресії й грубості. Також, у чеських школах встановлені конфіденційні скриньки і налаштовані корисні додатки до смартфонів та онлайн-програми, де діти можуть написати скаргу або повідомити про випадок знущання над їх товаришем. Зазвичай, жертви постійного цькування замикаються в собі і не можуть розповісти про свої проблеми, у таких випадках вони мають можливість написати анонімне повідомлення, яке того ж дня буде опрацьоване відповідними державними інституціями [3].

У школах Канади організовують об'єднання викладачів, психологів, представників правоохоронних органів, громадських організацій, учнів та їх батьків для затвердження антибулінгових стратегій, налагодження взаємодії у випадках виявлення фактів постійного психологічного та/або фізичного насильства, розроблення планів уроків, майстер-класів із запрошенням поліцейських, соціальних педагогів та представників влади, опитувань, тестувань, конкурсів. До того ж, багато уваги акцентовано на розповсюдженні фото-, аудіо- та відео- матеріалів проти шкільного насильства [4].

Отже, підсумовуючи, зазначимо, що булінг – це складне соціальне та психологічне явище, що є недопустимим в освітньому процесі й потребує системної уваги держави. Шкільне насильство зазвичай поширюється у ворожій, конфліктній, агресивній атмосфері серед учнів і виявляється через різні засоби тиску одних дітей над іншими.

Для запобігання розповсюдження таких інцидентів Україні необхідно змінити підходи до підготовки педагогічних працівників відповідно до нових умов суспільства, а також проводити просвітницьку роботу для вчителів, дітей та їх батьків для ознайомлення з причинами, ознаками й наслідками булінгу, сприяти створенню безпечного освітнього середовища в навчальних закладах шляхом удосконалення освітніх програм, спрямованих на розвиток у школярів навичок вирішення конфліктів ненасильницьким способом.

Створення ефективної освітньої системи є важким та довготривалим процесом, проте заклади загальної середньої освіти повинні стати вільним середовищем для розвитку і становлення психологічно здорових особистостей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безп'ятчук Ж.І. Булінг у школі: чому українські діти такі жорстокі? [Електронний ресурс] / Ж.І. Безп'ятчук // BBC News Україна. – Режим доступу: www.bbc.com/ukrainian/features-44425003.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню): Закон України від 18.12.2018 №2657-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2019. – №5. – Ст.33.

3. Стеценко С. «Ми не можемо вслідкувати за кожним класом та перервою» – як в Чехії борються з булінгом [Електронний ресурс] / С. Стеценко. – Режим доступу: www.radiosvoboda.org/a/30123070.

4. Костюк О.С. Досвід Канади щодо антибулінгової роботи в середній школі [Електронний ресурс] / О.С. Костюк // Порівняльно-педагогічні студії. 2015. – №4 (26). – Режим доступу: library.udpu.edu.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2015/04/4.pdf.

О.В. Макарова
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри теорії та
історії держави і права
НПУ імені М.П. Драгоманова
У.В. Костюшко
студентка І курсу
факультету політології та права
НПУ імені М.П. Драгоманова
(м. Київ)

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ»

Євроінтеграційне спрямування системи національної освіти є логічним продовженням реалізації Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, яка передбачає поглиблення співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики з метою покращення взаєморозуміння та активізації міжкультурного діалогу і посилення знань щодо відповідних культур [1].

Одним із законів на шляху інтеграції нашої країни в єдиний європейський освітній простір є прийнятий 16 січня 2020 року новий Закон «Про повну загальну середню освіту» (далі – Закон) [2]. Його норми, безперечно, становлять інтерес з точки зору подальшого впровадження європейських стандартів при формуванні загальної структури національної освіти, поряд із вже прийнятими законами «Про позашкільну освіту» (2000 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.) та «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.).

Перед тим, як вдатися до аналізу положень Закону щодо його євроінтеграційного спрямування, слід зазначити, що структура середньої (обов'язкової) освіти в Європейському Союзі різниться від країни до країни, не є однаковою як через відмінне розуміння самого поняття «обов'язкова освіта» та часу для її отримання, так і підходів до